

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Officio Hominis Christiani In Persecvtione Constitvti

Lens, Jean de

Lovanii, 1578

Integrum esse Christiano, fuga sibi consulere vt persecutionis pericula
vitet. Cap. X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30333

gius aberant, quicquid farentibus teli venisset in manus, eminus iaciebant, ita vt quisque summi sibi esse delicti duceret, nisi aliquid in senem sceleris attulisset. Hic verò apprimè seruandum illud est quod in Euangelio Christus admo-
 nuit: Cum tradent vos, nolite cogitare quomo- Matt. 10.
 do aut quid loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora quod loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Quibus verbis non industriam humani ingenij, non orationem, non Christianæ prouidentiaë studium excludi putandum est, sed anxiam sollicitudinem, quæ de propriarum virium & humanaë imbecillitatis contemplatione facillè suboritur, in ijs præsertim qui in se omnem spem reponunt sui, nec cogitant à Domino & sapiëtiã subministrari & sermonem aptum oportere. Vnde sic scriptũ est apud Lucã hoc ipsum Luce 12.
 quod ex Matthæo cõmemorauimus: Cum inducent vos in synagogas, & ad magistratum, & potestates, nolite solliciti esse qualiter aut quid responderitis, aut quid dicatis: spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere.

*Integrum esse Christiano, fuga sibi consulere
 vt persecutionis pericula vitet.*

CAPVT DECIMVM.

Sed iam de fuga quoque videamus, **ca**ne probanda sit in homine Christiano, quando religionis causa persecutione premitur. Videbor hic fortasse quibusdam perinde facere, atque si de sole quispiam, vtrum luceat meridie, disputatione introducere velit. Quis enim non protinus dixerit, cuique naturæ iure concessum, vt hostem fugiat suum, cui repugnando par esse non possit? Et tamen doctissimus Tertullianus fugam non permisit Christiano, in eo videlicet, sicuti & alijs in rebus nonnullis, grauitè impingens: Quo
 non

non impellit zelus malus, & contradicēdi libidō.
 Etenim Tertullianus, cum se ab Ecclesia segregasset, atque per Montani præcipitia corruisset, uti alia quædam, ita & librum de fuga in persecutione aduersus Ecclesiã scripsit. Quam & in libro de corona militis perstringit his verbis: Plane superest ut etiã martyria recusare meditentur, qui prophetias eiusdem spiritus sancti respuerunt. (Montanicum autem paracletum significat) Mussitant denique tam bonam & longam pacem sibi periclitari. Nec dubito quosdam scripturas emigrare, sarcinas expedire, fugæ accingi de ciuitate in ciuitatem: nullam enim aliam Euãgelij memoriam curant. Noui & pastores eorum in pace leones, in prælio ceruos. Sic Tertullianus. Verum tamē quid hic facere liceat, dubium esse non potest, cum & Domini præceptum teneamus, & exemplum: præceptum quidem, cum ait: Si persecuti vos fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam. Quanquã hoc Tertullianus propriè ad personas Apostolorum, & tempora, & causas eorum pertinere defendat: omitto enim illum commentarium, nec qui refellatur dignum duco, quem in historia sequutus Socrates altero etiam improbato expressit his verbis: Illic præcipitur ut fugientes habitationem mundanam, Hierusalem requirant supernam. Hoc igitur neglecto (ut certè minimè litterali) Tertullianus non perpetuum ad omnes pertinens, sed temporarium, Apostolos duntaxat cõcernens, de fugiendo præceptum esse contendit: nimirũ quia solis ijs & alia quædam dicta sunt, quæ eodem capite præscribuntur. velut illud: In viam gentium ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorum ne intraueritis, sed potius ite ad oues quæ perierunt domus Israël. Nobis enim & via nationum patet, in qua & inuenti sumus: nec cura nobis Israël peculiariter iniuncta est, nisi quatenus & omnibus gentibus prædicare debemus. Item quod cõtinuò sequi-

Matt. 10.

*Lib. 8. tri-
par. Hist.
cap. 11.*

sequitur, fugæ præceptum: Amē dico vobis, non consummabitis ciuitates Iſrahel, donec veniat filius hominis. Quasi non etiam nobis ad similem modum colligere liceat, ad alios quoq; fugæ præceptum pertinere, quia dicatur omnibus quod præcedit: Cum tradent vos, nolite cogitare quomodo & quid loquamini, dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim estis vos qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. & rursus: Eritis odio hominibus propter nomen meum: qui autem perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Et quod sequitur: Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum qui potest & corpus & animam mittere in gehennam. Tametsi sunt igitur nonnulla, quæ Apostolos, eorumq; causas & tempora peculiariter cernant, sunt & ea tamen non pauca, quæ ex communi & ad omnes pertinente ratione omnibus præscripta noscuntur. Si enim (vti visum est Tertulliano) fugiendum fuit Apostolis, propter profectum annunciationis, ne illis statim oppressis, euangelij quoque disseminatio perimeretur: cur non similem ob causam se fuga subinde subtrahat ex inimicorum furoribus, quorum vitæ officia diu videantur adhuc Reipub. Christianæ profutura? quibus pares non facile substituas? quibus oppressis, pia incepta multa interitura sentiantur? Tantum igitur de præcepto. Exemplum verò præbuit Christus fugiendi, cum Iudæis lapidare ipsum volentibus propter assertionem diuinitatis suæ, subduxit sese è templo, & abscondit. De eo quoque scriptum est, quod in Iudæam terram ire aliquando recusauit, propterea quod eum Iudæi ad necem quærerent. Sed & post cum ad diem festum ascendisset, non id manifestè, sed quasi in occulto fecisse narratur. Est etiam apud Matthæum, Phariseos iniuisse consilium, quomodo Iesum perderent:

F Hunc

Matth. 4.

Hunc verò cum id non ignoraret, in desertum secessisse. Secessit idem tum quoque in desertum, cum de interfecto Iohanne Herodis iussu nūcium accepisset. Hæc verò ille ipse fecit qui palam postea loquebatur, & nec tenebatur. Quorum alterum potestatis fuit, alterum ex epli. Nam quando latuit vt homo, non potentiam perdidisse putandus est: sed exemplum nostræ infirmitati præbuisse. Ille enim quando voluit, detentus est: quando voluit, occisus est, inquit Augustinus. Sed quoniã futura erant membra eius, id est, fideles eius, qui non haberent illam potestatem, idcirco quod latebat, quod se tâquam ne occideretur occultabat, hoc indicabat factura esse mēbra sua, in quibus vtique membris suis ipse erat. Non enim Christus in capite & non in corpore, sed Christus totus in capite & in corpore. Membra igitur ipsa mihi nunc intuere: & non vulgares modo Christianos, non infirmos duntaxat aliquos è plebe promiscua, verum etiam ipsos arietes Dominici gregis Apostolos, fuga sibi consuluisse reperies. Cōfitemem audiamus de semetipso gentiū Apostolum: Damasci (inquit) prepositus gentis Aretę Regis, custodiebat ciuitatem vt me comprehenderet, & per fenestram in sporta demissus sum per murum, & sic effugi manus eius. Ille ipse cum Barnaba ex Iconio commotis aduersum eos ciuitatis principibus ad Licaonię ciuitates Listras & Derben profugit: Cum Sila verò ex Thessalonica, propter Iudaicos furores, nocturnis emissus tenebris, in Boerræam se contulit: Et cum deprehēsis Iudæorū insidijs, qui deuouerant se neque manducaturos, neque bibituos, donec Paulū interfecissent, Cæsaris appellauit tribunal; nōne illorum cruentas manus hac ratione tibi videtur effugere voluisse? Vtcunq; igitur se habeat præcepti Dominici sensus: Si persequuti vos fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam, (nam Chrysostronus quidem, non de his persequutionibus (inquit) hoc dicit,

*Actorū 9.**2. Cor.**vin. ca. 11.**Actorū 4.**Actor 17.**Vide plu.**rini exē.**pla scriptu**rariū abud**Athanasii*

dicat, quæ post crucem fuerunt, sed de his quas ante crucem & passionem habuerunt, quod significanter expressit, dicens: Non enim obibitis ciuitates Israel, donec venerit filius hominis. Ut igitur non huic nos cōmentario nimium opponamus, certe Paulus post crucem persecutiones passus, exēplo suo, fugæ probauit consilium, atque etiam inter gentes fieri posse declarauit, quod scriptum est: Si persecuti vos fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam. Quod prudenti ac verè Christiano fieri consilio, præsertim ab infirmis, non ægrè perspicit, quisquis fatius esse considerat patriæ commodis carere, quàm inter hostium furores & cōtumelias, variasq; & graues iniurias, de æterna salute periclitari. Quis enim in tanta imbecillitate virium humanarum securus sit, fore se victorem? Quis in multitudine succumbentium, facilè præsumat se futurum fortiorem? Quocirca lapsis in persecutione, non est (ait Cyprianus) iusta aliqua & gravis causa quæ tantum facinus excuset. Relinquenda erat patria, & patrimonij facienda iactura. Cui enim nascenti atque morienti non relinquenda quandoque patria, & patrimonij sui facienda iactura est? vt Christus non relinquatur, salutis ac sedis æternæ iactura timeatur. Clamat ecce per Prophetam Spiritus sanctus: Discedite, discedite, exite inde, & immundum nolite tangere. Exite de medio eius: Mundamini qui fertis vasa Domini; & qui sunt vasa Domini ac templum Dei, ne immundum tangere, & feralibus cibus pollui violarique cogantur, non exeunt de medio nec recedunt? Alibi quoque vox auditur è cælo, præmonens quid Dei seruos facere conueniat, dicens: Exi de ea populus meus, ne particeps sis delictorum eius, & ne perstringaris plagis eius. Qui exit & cedit, delicti particeps non fit: plagis verò & ipse constringitur, qui socius criminis inuenitur. Et ideo Dominus in persecutione

in Apologia de fugâ sua, quæ etiam commemoratur in Tripartita historia, li. 6. c. 22.

Sermonē s de lapsis.

Isaia 52.

Apoc. 18.

secedere & fugere mandauit, atque id vt fieret & docuit, & fecit. Nam cum corona de Dei dignatione descendat, nec possit accipi, nisi fuerit hora sumendi, quisquis in Christo manens interim secedit, non fidem denegat, sed tempus expectat. Qui autem cum non secederet, cecidit, remansit negaturus. Dissimulanda fratres veritas non est, nec vulneris nostri materia & causa reticenda. Decepit multos patrimonij sui amor cæcus, nec ad recedendum parati aut expediti esse potuerunt, quos facultates suæ velut compedes ligauerunt. Illa fuerunt remanentibus vincula, illæ catenæ, quibus & virtus retardata est, & fides pressa, & mens victa, & anima præclusa, vt serpenti terram, secundum Dei sententiam, deuoranti, præda & cibus fierent qui terrestribus inhærent. Hæc diui Cypriani verba sunt notatu dignissima: quibus non modo quid facere liceat ostendit, verum etiam vt fiat adhortatur, suiq; temporis lapsos, ex Dominici & præcepti, & exempli comparatione reprehendit. Quocirca cum nos persequitur hostis, qui animam quoque nitatur perdere, (quàmquam id facere nisi consentientibus volentibusq; nobis non possit) non modo patriam fuga deserere culpa vacat, verum etiam fidei præclara virtus est, quantum alij contagia locorum, periculorumq; corporum fugitant, tantum fidei corruptelam, animæq; perniciem declinare. Hinc tot sanctorum in Ecclesia, fuga laudabilis, quia patriam quam cælum relinquere, & pecuniam quam fidem perdere, & ab amicis alienari, quam à Deo, maluerunt. Non horruerunt solitudinem, quia solus non est, (ait Cyprianus) cui Christus in fuga comes est: Solus non est, qui templum Dei seruans, vbicumq; fuerit, sine Deo non est. Et si fugientem in solitudine ac montibus latro opprefferit, fera inuasit, fames ac sitis, aut frigus afflixerit, vel per maria præcipiti nauigatione properantem tempestas aut pro-

Docet hoc idem Basilii in moralibus Regula 62. ca. 2. & 3. Ad omnia tempora referens Domini de fuga præceptum.

Lib. 4. Epistolæ 6.

procella submerferit, expectat militē suum Christus vbi-
 cunque pugnantem, & persecutionis causa pro nominis sui honore morienti prēmium
 reddit, quod daturum se in resurrectione promisit. Nec minor est (inquit) martyrij gloria, non
 publicè & inter multos perisse, cum pereūdi causa sit propter Christum perire. Sufficit ad testimo-
 niū martyrij sui testis ille qui probat martyres & coronat. Idcirco Paulus ille memorabilis heremi
 cultor, cum persecutionis procella detonaret, in villam primū remotiorē (vt scriptū est ab Hieronymo) se-
 cretiorēq; secessit: sed cæpit sororis maritus prodere velle, quem cælare debuerat. Non illum sororis lachrymæ, nō communio san-
 guinis, non spectans cūcta ex alto Deus, ab scelere reuocauit. At hæc instabat crudelitas quæ pietatem videbatur imitari. Quod vbi prudētissimus
 adolescens intellexit, ad montium deserta confugiens, dum persecutionis finem præstolaretur, necessitatem in voluntatem vertit. Hilarionem
 quoque (vt ait in Tripartita Socrates) ne martyr esset, fuga prohibuit. Fugiebat enim (inquit) quia præceptum diuinum est non expectare persecu-
 tores. Nam qui in persecutione comprehenduntur, fortiter ferre iubentur.

Hierony-
 mus in vi-
 ta Pauli.

Lib. 6. c. 12.

*Proponuntur ac dissoluuntur quadam argumenta
 Tertulliani, quibus probare nititur non esse
 licitam in persecutione fugam.*

CAPVT VNDECIMVM.

AT Tertullianus fugiendi consiliū improbat
 varijs argumentis. Primum est, quia perse-
 cutio à Deo euenit. Tamen si enim præbeat
 ministerium suum iniquitas diaboli, Domini ta-
 men arbitrio res geritur, à quo nisi potestas per-
 mittatur, nec homini, nec dēmoni vlla esse in pios
 facultas.

F 3 facultas